

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ Z TYTUŁU PROWADZONEJ
DZIAŁALNOŚCI**

ustalone uchwałą Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polskiego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych
nr UZ/120/2021 z dnia 31 sierpnia 2021 r.

Informacje, o których mowa w art. 17 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej:

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	<p>OWU: § 5 - § 9, § 13, § 16 ust. 1-3, § 17, § 20, § 23 ust. 1, § 24 ust. 1-2 i 4-8</p> <p>Załącznik do OWU – Klauzule dotyczące ryzyk dodatkowych (klauzule dodatkowe):</p> <p>Klauzula nr 1: ust. 1-2 Klauzula nr 3: ust. 1-3 Klauzula nr 3A: ust. 1-2 Klauzula nr 5: ust. 1 Klauzula nr 6: ust. 1 -3 Klauzula nr 7: ust. 1 Klauzula nr 8: ust. 1 i 3 Klauzula nr 9: ust. 1 Klauzula nr 10: ust. 1 i 3 Klauzula nr 11: ust. 1-2 i 4-5 Klauzula nr 12: ust. 1-2 Klauzula nr 13: ust. 1-2 Klauzula nr 15: ust. 1-2 i 4 Klauzula nr 16: ust. 1-2 Klauzula nr 18: ust. 1-3 i 6 Klauzula nr 19: ust. 1-5 Klauzula nr 20: ust. 1-3 i 5 Klauzula nr 21: ust. 1-3 Klauzula nr 23: ust. 1 Klauzula nr 26: ust. 1 Klauzula nr 66: ust. 1</p>
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	<p>OWU: § 3, § 4 ust. 1, § 5, § 6, § 7, § 9, § 10, § 11, § 12 ust. 1-4, § 16 ust. 4, § 17, § 18 ust. 7, § 20, § 23 ust. 2, § 24 ust. 3, § 25 ust. 3 i 7-10</p> <p>Załącznik do OWU – klauzule dotyczące ryzyk dodatkowych (klauzule dodatkowe):</p> <p>Klauzula nr 3: ust. 3 Klauzula nr 5: ust. 2 Klauzula nr 6: ust. 4 Klauzula nr 7: ust. 2 Klauzula nr 8: ust. 2 i 3</p>

	<p>Klauzula nr 9: ust. 2 Klauzula nr 10: ust. 2 - 3 Klauzula nr 11: ust. 3-4 Klauzula nr 12: ust. 2 Klauzula nr 13: ust. 2 Klauzula nr 15: ust. 3-4 Klauzula nr 16: ust. 3 Klauzula nr 18: ust. 4-6 Klauzula nr 19: ust. 4-6 Klauzula nr 20: ust. 2-5 Klauzula nr 21: ust. 3-4 Klauzula nr 23: ust. 2 Klauzula nr 26: ust. 2Klauzula nr 66: ust. 2</p>
--	--

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zwane dalej „OWU”, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, zwany dalej „TUW PZUW” z osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej.

§ 2

1. W porozumieniu z ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe, w szczególności klauzule dodatkowe określone w załączniku do OWU lub postanowienia odbiegające od uregulowań OWU.
2. TUW PZUW zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy ubezpieczenia a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy ubezpieczenia. W razie niedopełnienia tego obowiązku TUW PZUW nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego lub ubezpieczonego. Przepisu nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.
3. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odbiegających, OWU mają zastosowanie w zakresie nieuregulowanym tymi postanowieniami.

§ 3

1. Umowy ubezpieczenia, do których zastosowanie mają OWU, nie obejmują ochroną odpowiedzialności cywilnej będącej przedmiotem ubezpieczeń obowiązkowych, wymaganych przez prawo jakiegokolwiek państwa, jeśli ubezpieczony podlega obowiązkowi posiadania takiego ubezpieczenia, z zastrzeżeniem ust. 2..
2. Z zastosowaniem OWU, podmiotom podlegającym obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, z wyłączeniem podmiotów prowadzących działalność, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5, może zostać udzielona ochrona ubezpieczeniowa ponad sumę gwarancyjną wynikającą z zawartej umowy ubezpieczenia obowiązkowego (ubezpieczenie nadwyżkowe).

§ 4

1. Umowy ubezpieczenia, do których zastosowanie mają OWU, nie obejmują ochroną odpowiedzialności cywilnej z tytułu:
  - 1) posiadania lub użytkowania statków powietrznych, działalności w zakresie obsługi, serwisowania, naprawy, załadunku lub rozładunku statków powietrznych, zarządzania portem lotniczym oraz obsługi portów lotniczych;
  - 2) wykonywania zawodu (odpowiedzialność cywilna zawodowa) w szczególności: zawodu architekta, inżyniera budownictwa, adwokata, radcy prawnego, notariusza, komornika sądowego, geodety, lekarza weterynarii, technika weterynarii, tłumacza, doradcy technicznego, urbanisty, projektanta technicznego, rzeczownika patentowego, zarządcy nieruchomości, rzeczoznawcy majątkowego, pośrednika w obrocie nieruchomości, detektywa, brokera ubezpieczeniowego, agenta ubezpieczeniowego, biegłego rewidenta, doradcy podatkowego, księgowego, audytora, inspektora ochrony danych, doradcy restrukturyzacyjnego (syndyk, nadzorca sądowy, zarządca), farmaceuty, technika farmaceuty, geologa, fizyka medycznego, inżyniera kontraktu, osoby uprawnionej do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej, pośrednika transakcyjnego, psychologa, psychoterapeuty, logopedy, terapeuty zajęciowego, specjalisty psychoterapii uzależnień, rzeczoznawcy do spraw BHP, rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych, biegłego sądowego;
  - 3) sprawowania funkcji członka władz spółki kapitałowej lub innych osób, o ile z zakresu posiadanych przez nich pełnomocnictw i ciążących na nich obowiązków wynika, iż mają wpływ na całokształt działalności spółki;
  - 4) udzielania lub zaniechania świadczeń zdrowotnych lub wykonywania czynności medycznych oraz badań klinicznych i eksperymentów medycznych z wyłączeniem czynności opiekuńczo - pielęgnacyjnych;
  - 5) działalności zawodowej farmaceuty lub działalności apteki;
  - 6) niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu drogowego towarów.
  - 7) wykonywania czynności życia prywatnego.
2. Odpowiedzialność cywilna z tytułów określonych w ust. 1 może zostać objęta ochroną TUW PZUW na podstawie umów ubezpieczenia zawieranych z zastosowaniem odrębnych ogólnych warunków ubezpieczenia.

§ 5

W sprawach nieuregulowanych w OWU lub w umowie ubezpieczenia, do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne przepisy prawa polskiego.

DEFINICJE

§ 6

Przez użyte w OWU pojęcia należy rozumieć:

- 1) **choroba zakaźna** - choroba, która została wywołana przez biologiczny czynnik chorobotwórczy;
- 2) **czysta strata finansowa** - uszczerbek majątkowy niebędący szkodą na osobie lub szkodą rzeczową;
- 3) **exemplary damages, punitive damages** - odszkodowania retorsyjne w systemie prawa common law; kary nakładane w procesach cywilnych w celu odstraszenia sprawcy oraz jego potencjalnych naśladowców, zasądzone obok odszkodowania lub zadośćuczynienia;
- 4) **franszyza redukcyjna** - ustalona w umowie ubezpieczenia procentowo, kwotowo lub kwotowo - procentowo wartość pomniejszająca odszkodowanie z tytułu zajścia każdego wypadku ubezpieczeniowego; franszyza redukcyjna nie ma zastosowania do zwrotu kosztów, o których mowa w § 13 ust. 2, oraz do szkód na osobie;
- 5) **impreza** – masowa impreza artystyczno-rozrywkowa lub sportowa, na którą wstęp jest nieodpłatny; za imprezę nie uważa się imprez organizowanych w teatrach, operach, operetkach, filharmoniach, kinach, muzeach, bibliotekach, domach kultury, galeriach sztuki lub w innych podobnych obiektach oraz imprez zamkniętych organizowanych przez pracodawców dla ich pracowników;
- 6) **nanotechnologia** – dziedzina nauki umożliwiająca otrzymywanie i zastosowanie struktur, których co najmniej jeden wymiar wyrażany jest w nanometrach; działania prowadzone na poziomie atomowym i molekularnym, w skali nano;
- 7) **obrót** - suma przychodów ubezpieczonego z tytułu sprzedaży towarów lub świadczonych usług w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w ustalonym okresie;
- 8) **odpowiedzialność za produkt** – odpowiedzialność cywilna za szkody powstałe na skutek wady produktu oraz dostarczenia produktu innego niż został zamówiony;
- 9) **odszkodowanie** - świadczenie pieniężne przysługujące od TUW PZUW poszkodowanemu w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, za który ubezpieczony ponosi odpowiedzialność w zakresie objętym umową ubezpieczenia, po uprzednim pomniejszeniu o franszyzę redukcyjną, o ile została przewidziana w umowie ubezpieczenia;
- 10) **osoba bliska** - małżonek, konkubent, wstępny, zstępny, brat, siostra, bratanek, bratanica, siostrzeniec, siostrzenica, ojczym, macocha, pasierb, teść, teściowa, zięć, synowa, bratowa, szwagier, szwagierka, przysposobiony, przysposabiający, pozostający pod opieką lub przyjęty na wychowanie w ramach rodziny zastępczej w rozumieniu przepisów prawa rodzinnego;
- 11) **osoba trzecia** - każda osoba niebędąca ubezpieczającym lub ubezpieczonym;
- 12) **podwykonawca** - przedsiębiorca, któremu ubezpieczony powierzył wykonanie zleconej pracy, usługi lub innej czynności, określonej w łączącej ich umowie;
- 13) **powolne działanie** - działanie, które wpływa na otoczenie w sposób ciągły, powodując szkodę, której nie można określić jako nagłą i niespodziewaną;
- 14) **pojazd** - pojazd w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym, pojazd szynowy, statek wodny, powietrzny, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli dodatkowej nr 11, znajdującej się w załączniku do OWU;
- 15) **pracownik** - osoba fizyczna zatrudniona przez ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej z wyłączeniem osoby fizycznej, która zawarła z ubezpieczonym umowę cywilnoprawną jako przedsiębiorca; za pracownika uznaje się także praktykanta, stażystę lub wolontariusza, któremu ubezpieczony powierzył wykonywanie pracy;
- 16) **producent** - przedsiębiorca, który wytwarza lub wprowadza do obrotu produkt, a także jego przedstawiciel oraz każda osoba, która występuje jako wytwórca, umieszczając na produkcie bądź do niego dołączając swoje nazwisko, nazwę, znak towarowy bądź inne odróżniające oznaczenie; za producenta uważa się również importera oraz sprzedawcę w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy prawa nakładają na niego odpowiedzialność producenta;
- 17) **producent produktu finalnego** - producent, który wykorzystuje produkty ubezpieczonego w celu wytworzenia produktu finalnego;
- 18) **produkt** - rzecz ruchoma, choćby została połączona z inną rzeczą; za produkt uważa się także zwierzęta i energię;

- 19) **produkt finalny** - każdy produkt, który został wytworzony przez innego producenta niż ubezpieczony z użyciem lub w oparciu o produkt dostarczony przez ubezpieczonego;
- 20) **przedsiębiorca** - osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową;
- 21) **stały dozór:**
  - całodobowa ochrona ubezpieczonego mienia w miejscu ubezpieczenia wykonywana w zorganizowany sposób przez pracowników koncesjonowanego przedsiębiorstwa ochrony osób i mienia (agencji ochrony mienia) lub,
  - monitoring mienia mający za zadanie przekazanie sygnału alarmu o włamaniu do agencji ochrony mienia lub
  - całodobowa ochrona mienia wykonywana przez pracowników ubezpieczonego wykonujących zadania ochrony w ramach wewnętrznej służby ochrony, przy czym zakres obowiązków osób sprawujących dozór musi wynikać ze stosownych procedur określających sposób zachowania w przypadku naruszenia zabezpieczeń lub próby dokonania włamania;
- 21) **szkoda** - szkoda na osobie lub szkoda rzeczowa, a w przypadku rozszerzenia odpowiedzialności o szkody polegające na powstaniu czystej straty finansowej także czysta strata finansowa;
- 22) **szkoda na osobie** - śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, w tym także utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- 23) **szkoda rzeczowa** - utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy, w tym także utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie nastąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy;
- 24) **terroryzm** - działanie skierowane przeciwko ludności lub mieniu, mające na celu wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego – dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych, religijnych lub społecznych;
- 25) **ubezpieczający** - osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia;
- 26) **ubezpieczony** - osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odpowiedzialność cywilna objęta jest ochroną ubezpieczeniową;
- 27) **umowa ubezpieczenia** - umowa ubezpieczenia, do której zastosowanie mają OWU;
- 28) **wprowadzenie produktu do obrotu** – chwila faktycznej trwałej lub okresowej utraty władztwa nad produktem przez producenta;
- 29) **wypadek ubezpieczeniowy** - powstanie szkody.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 7

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody wyrządzone osobie trzeciej w związku z prowadzeniem przez ubezpieczonego działalności określonej w umowie ubezpieczenia i posiadanym mieniem, które jest wykorzystywane w takiej działalności i innym mieniem określonym w umowie ubezpieczenia, będące następstwem:
  - 1) czynu niedozwolonego w granicach odpowiedzialności ustawowej (OC deliktowa) lub
  - 2) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (OC kontraktowa).
2. Na wniosek ubezpieczającego z zakresu ubezpieczenia może być wyłączona odpowiedzialność cywilna za szkody powstałe w związku z prowadzeniem działalności albo za szkody powstałe w związku z posiadanym mieniem.
3. Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa.
4. Warunkiem odpowiedzialności TUW PZUW jest zajęcie wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia oraz zgłoszenie roszczenia z tego tytułu przed upływem terminu przedawnienia.
5. Jeżeli nie można ustalić dnia powstania szkody, za dzień jej powstania uznaje się dzień, w którym stwierdzono powstanie tej szkody, przy czym za dzień powstania szkody na osobie przyjmuje się dzień, w którym poszkodowany po raz pierwszy skontaktował się z lekarzem w związku z objawami, które są przyczyną zgłaszanych roszczeń.
6. Powstanie wszystkich szkód, które można przypisać tej samej przyczynie, uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy, niezależnie od liczby poszkodowanych oraz przyjmuje się, że szkody te powstały w chwili powstania pierwszej szkody. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody z takiej serii, nawet jeśli powstały po zakończeniu okresu ubezpieczenia, pod warunkiem, że pierwsza szkoda z tej serii powstała w okresie ubezpieczenia (szkoda seryjna).

§ 8

1. Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody wyrządzone przez pracownika ubezpieczonego przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych na rzecz ubezpieczonego oraz szkody wyrządzone przez podwykonawcę, gdy ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa ponosi za niego odpowiedzialność jak za działanie własne.
2. W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych przez pracownika ubezpieczonego przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych na rzecz ubezpieczonego, TUW PZUW rezygnuje z prawa do dochodzenia roszczenia, które przysługiwało ubezpieczonemu wobec tego pracownika z tytułu wyrządzonej szkody (rezygnacja z prawa do regresu).
3. W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych przez podwykonawcę, gdy ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa ponosi za niego odpowiedzialność jak za działanie własne, TUW PZUW rezygnuje z prawa do dochodzenia roszczenia, które przysługiwało ubezpieczonemu wobec tego podwykonawcy z tytułu wyrządzonej szkody (rezygnacja z prawa do regresu) tylko wtedy, gdy zakres ubezpieczenia został rozszerzony o szkody wyrządzone przez podwykonawców bez prawa do regresu.

§ 9

O ile zakres ubezpieczenia nie został rozszerzony poprzez włączenie odpowiedniej klauzuli dodatkowej określonej w załączniku do OWU, ubezpieczeniem objęta jest wyłącznie odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody powstałe:

- 1) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP);
- 2) poza granicami RP, jeżeli szkody zostały wyrządzone:
  - a) przez ubezpieczonego lub jego pracowników podczas zagranicznych delegacji służbowych,
  - b) konsumentom oraz przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terytorium RP, z tytułu prac i usług wykonanych na terytorium RP.

WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 10

1. TUW PZUW nie odpowiada za szkody:
  - 1) wyrządzone umyślnie, o ile nie umówiono się inaczej;
  - 2) będące następstwem choroby zawodowej;
  - 3) jeżeli ubezpieczony lub osoby, którymi się posługuje, nie posiadały wymaganych przepisami prawa odpowiednich uprawnień do wykonywania określonego rodzaju działalności (czynności), chyba, że brak uprawnień nie miał wpływu na powstanie szkody, przy czym wyłączenie to nie dotyczy osób odbywających staż lub praktyczną naukę zawodu;
  - 4) wyrządzone osobom bliskim ubezpieczonego będącego osobą fizyczną;
  - 5) powstałe w następstwie działań wojennych, stanu wojennego, stanu wyjątkowego, rewolucji, konfiskat, aktów terroryzmu, niepokojów społecznych, strajków, zamieszek lub rozruchów,
  - 6) powstałe wskutek oddziaływania energii jądrowej, promieni laserowych, maserowych, promieniowania jonizującego, pola magnetycznego lub elektromagnetycznego lub skażenia radioaktywnego;
  - 7) powstałe wskutek powolnego działania temperatury, gazów, oparów, wilgoci, wody, dymu, sadzy, ścieków, zagrzybienia lub działania hałasu;
  - 8) powstałe wskutek zapadnięcia się lub osiadania terenu (w tym budowli na nim wzniesionej) lub innego rodzaju przemieszczeń gruntu;
  - 9) powstałe wskutek oddziaływania azbestu, formaldehydu, prionów lub dioksyn lub ich zawartości w produktach wprowadzonych do obrotu przez ubezpieczonego lub użytych przez niego w celu wykonania usługi;
  - 10) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu, zaginięciu lub kradzieży gotówki, bonów towarowych, substytutów pieniądza, papierów wartościowych;
  - 11) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu, zaginięciu lub kradzieży dzieł sztuki, biżuterii, przedmiotów z metali lub kamieni szlachetnych, nośników danych, zbiorów o charakterze kolekcjonerskim lub archiwalnym lub rzeczy ruchomych o charakterze zabytkowym lub unikatowym;
  - 12) związane z naruszeniem praw własności intelektualnej;
  - 13) wyrządzone w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, jeżeli okoliczności, o których mowa w wyłączeniu, miały wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego;
  - 14) za które przysługuje odszkodowanie na podstawie prawa geologicznego lub górniczego, (szkody powstałe w następstwie eksploatacji złóż kopalin powodujących występowanie szkodliwych wpływów

- objawiających się deformacjami, wstrząsami dynamicznymi oraz zawadnieniem bądź podtopieniem terenu);
- 15) związane z prowadzeniem banków krwi pępowinowej, komórek macierzystych;
  - 16) wynikłe z umownego rozszerzenia odpowiedzialności cywilnej w stosunku do zakresu wynikającego z przepisów prawa właściwego dla zobowiązania, z którego wynika odpowiedzialność ubezpieczonego;
  - 17) wynikłe z braku określonych w umowie właściwości estetycznych przedmiotu umowy lub z zastosowania elementów o właściwościach niezgodnych z umową;
  - 18) wynikłe z wprowadzającej w błąd reklamy lub braku reklamowanych właściwości;
  - 19) powstałe wskutek oddziaływania wyrobów tytoniowych;
  - 20) powstałe w związku z działalnością usługową na rzecz branży górniczej (prace pod ziemią), przemysłu stoczniowego oraz przemysłu lotniczego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje kar pieniężnych, kar umownych, grzywien sądowych i administracyjnych, zadatków, odszkodowań o charakterze karnym (exemplary damages, punitive damages), do zapłacenia których jest zobowiązany ubezpieczony.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń:
- 1) o wykonanie lub należyte wykonanie zobowiązania oraz związanych z wykonaniem zastępczym;
  - 2) z tytułu odstąpienia od umowy, roszczeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet lub w celu wykonania umowy;
  - 3) wynikających z rękojmi, gwarancji lub z przepisów o prawach konsumenta oraz szkód, które mogłyby być zaspokojone na podstawie tych przepisów, z zastrzeżeniem postanowień klauzul dodatkowych nr 19, 20, 21 określonych w załączniku nr 1 do OWU, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej został rozszerzony o te klauzule;
  - 4) dotyczących naruszenia dóbr osobistych innych niż życie i zdrowie człowieka.

§ 11

1. O ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony przez włączenie odpowiednich klauzul dodatkowych określonych w załączniku do OWU lub zawartych w postanowieniach dodatkowych do umowy ubezpieczenia, TUW PZUW nie odpowiada za szkody:
- 1) wyrządzone pracownikom ubezpieczonego, powstałe w związku z wypadkiem przy pracy;
  - 2) powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu oraz o koszty związane z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją jakichkolwiek zanieczyszczeń;
  - 3) polegające na ponoszeniu kosztów na zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku w przypadku powstania bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub powstania szkody w środowisku;
  - 4) powstałe w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 5) powstałe w mieniu ruchomym, powierzonym do obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych usług o podobnym charakterze oraz powstałe po wydaniu powierzonego mienia, jeżeli są następstwem wadliwie wykonanej usługi;
  - 6) powstałe w mieniu przechowywanym lub chronionym przez ubezpieczonego;
  - 7) wyrządzone przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu objętemu tą samą umową ubezpieczenia lub wyrządzone przez ubezpieczonego ubezpieczającemu;
  - 8) wyrządzone w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych;
  - 9) wyrządzone w związku z organizacją imprezy;
  - 10) wyrządzone przez producenta w związku z wprowadzeniem produktów do obrotu;
  - 11) wyrządzone w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych w związku z odpowiedzialnością utrzymujących hotele lub podobne zakłady;
  - 12) powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu w związku z pracami budowlanymi;
  - 13) polegające na powstaniu czystej straty finansowej;
  - 14) związane z administrowaniem lub zarządzaniem drogami publicznymi;
  - 15) wynikłe ze świadczenia usług utrzymania, sprzątnięcia dróg publicznych oraz pasa przydrożnego, chodników, placów i parkingów;
  - 16) wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych;
  - 17) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu lub utracie dokumentów;
  - 18) powstałe przy wykonywaniu władzy publicznej;

- 19) spowodowane działaniem materiałów wybuchowych.
2. Szkody wymienione w ust. 1 zostają objęte zakresem ubezpieczenia tylko w takim zakresie, w jakim zostało to ustalone w treści odpowiedniej klauzuli dodatkowej włączonej do umowy ubezpieczenia.
3. Za rozszerzenie zakresu ochrony poprzez włączenie do umowy ubezpieczenia klauzul dodatkowych ustalona jest dodatkowa składka.

SUMA GWARANCYJNA I PODLIMITY ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 12

1. Suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności TUW PZUW w odniesieniu do wszystkich wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły w okresie ubezpieczenia.
2. W granicach sumy gwarancyjnej, o której mowa w ust. 1, mogą być wyodrębnione podlimity odpowiedzialności za szkody:
  - 1) z tytułu jednego wypadku ubezpieczeniowego;
  - 2) z tytułu ryzyk określonych w klauzulach dodatkowych;
  - 3) określonego rodzaju.
3. Każdorazowa wypłata odszkodowania lub kosztów wymienionych w § 13 ust. 2 powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej oraz odpowiedniego podlimitu odpowiedzialności o wypłaconą kwotę.
4. Jeżeli suma gwarancyjna, podlimity oraz franszyzy redukcyjne stanowią równowartość w złotych kwoty wyrażonej w walucie obcej, ich wysokość ustala się przy zastosowaniu kursu średniego NBP z dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
5. Za zgodą TUW PZUW pod warunkiem opłaty składki dodatkowej ubezpieczający może uzupełnić sumę gwarancyjną lub podlimit odpowiedzialności.

PRZYSŁUGUJĄCE ŚWIADCZENIA

§ 13

1. Z tytułu odpowiedzialności określonej w OWU TUW PZUW zobowiązany jest do wypłaty odszkodowania oraz zwrotu lub pokrycia kosztów, o których mowa w ust. 2.
2. W granicach sumy gwarancyjnej TUW PZUW zobowiązany jest do:
  - 1) zwrotu kosztów wynikłych z zastosowania środków podjętych przez ubezpieczonego po zajściu wypadku ubezpieczeniowego, w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 2) pokrycia kosztów wynagrodzenia ekspertów, powołanych w uzgodnieniu z TUW PZUW, w celu ustalenia okoliczności, przyczyn lub rozmiaru szkody;
  - 3) pokrycia kosztów obrony w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi:
    - a) niezbędnych kosztów sądowej obrony przed roszczeniem poszkodowanego lub uprawnionego w sporze prowadzonym w porozumieniu z TUW PZUW,
    - b) niezbędnych kosztów sądowej obrony w postępowaniu karnym, jeśli toczące się postępowanie ma związek z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczonego, jeżeli TUW PZUW zażądał powołania obrony lub wyraził zgodę na pokrycie tych kosztów,
    - c) kosztów postępowań sądowych, w tym mediacji lub postępowania pojednawczego oraz kosztów opłat administracyjnych, jeżeli TUW PZUW wyraził zgodę na pokrycie tych kosztów.

ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA, CZAS TRWANIA

SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

§ 14

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku ubezpieczającego. Wniosek zawiera informacje niezbędne do dokonania indywidualnej oceny ryzyka i określenia należnej składki ubezpieczeniowej oraz stanowi integralną część umowy ubezpieczenia. TUW PZUW może zażądać udokumentowania danych zawartych we wniosku.
2. Wniosek powinien zawierać między innymi:
  - 1) pełną nazwę ubezpieczającego, imię, nazwisko lub pełną nazwę ubezpieczonego, numer REGON, numer PESEL;
  - 2) adres siedziby ubezpieczającego, adres zamieszkania lub siedziby ubezpieczonego;
  - 3) zakres ubezpieczenia;
  - 4) wysokość obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 5) okres ubezpieczenia;
  - 6) sumę gwarancyjną;

- 7) ilość i wielkość szkód z wypadków ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie 3 ostatnich lat.
3. Jeżeli wniosek nie zawiera danych, o których mowa w ust. 2, albo innych istotnych informacji niezbędnych do oceny ryzyka, ubezpieczający zobowiązany jest na wezwanie TUV PZUW odpowiednio go uzupełnić.
4. Zawarcie umowy ubezpieczenia TUV PZUW potwierdza dokumentem ubezpieczenia.
5. Umową ubezpieczenia zawiera się na okres jednego roku, chyba że strony postanowiły inaczej.

§ 15

1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek ubezpieczonego). Obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej ciąży na ubezpieczającym. Dokument ubezpieczenia otrzymuje ubezpieczający.
2. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność TUV PZUW może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.
3. Ubezpieczony może żądać by TUV PZUW udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 16

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości TUV PZUW wszystkie znane sobie okoliczności, o które TUV PZUW zapytywał w formularzu oferty (wniosku) albo przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach. Jeżeli ubezpieczający zawiera umowę ubezpieczenia przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez TUV PZUW umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia ubezpieczający zobowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ust. 1. Ubezpieczający zobowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach TUV PZUW niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 14 dni po otrzymaniu o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ust. 1 i 2 spoczywają zarówno na ubezpieczającym, jak i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek.
4. TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1 - 3, nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 1 - 3 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy przewidziany umową ubezpieczenia i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 17

1. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej przy jednoczesnej obecności obu stron tej umowy, jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność TUV PZUW rozpoczyna się od dnia następującego po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia określono termin zapłaty składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty przypadający na dzień, w którym rozpoczyna się określony w tej umowie okres ubezpieczenia, albo na dzień przypadający po tym dniu, odpowiedzialność TUV PZUW rozpoczyna się w dniu określonym w umowie ubezpieczenia jako początek okresu ubezpieczenia.
3. Jeżeli w umowie ubezpieczenia określono termin zapłaty składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty przypadający przed dniem, w którym rozpoczyna się określony w tej umowie okres ubezpieczenia, a składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie została zapłacona najpóźniej w dniu poprzedzającym pierwszy dzień okresu ubezpieczenia, odpowiedzialność TUV PZUW rozpoczyna się nie wcześniej niż od dnia następnego po zapłaceniu składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty. Jeżeli składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie zostanie zapłacona do trzydziestego dnia od dnia początku okresu ubezpieczenia, umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z tym dniem.

§ 18

1. Składkę ubezpieczeniową ustala się na podstawie taryfy składek obowiązującej w dniu przygotowania przez TUV PZUW oferty ubezpieczenia dla ubezpieczającego. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności TUV PZUW.
2. Składka ubezpieczeniowa obliczana jest w zależności od:
  - 1) wysokości obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 2) wysokości sumy gwarancyjnej;

- 3) okresu ubezpieczenia;
  - 4) rodzaju prowadzonej działalności;
  - 5) zakresu ubezpieczenia (przedmiotowego, terytorialnego);
  - 6) indywidualnej oceny ryzyka.
3. Zapłata składki ubezpieczeniowej następuje przy zawarciu umowy ubezpieczenia, chyba że w umowie ubezpieczenia określono inny tryb i terminy zapłaty składki.
  4. Zapłata składki ubezpieczeniowej następuje w formie bezgotówkowej albo w porozumieniu z TUW PZUW w formie gotówkowej.
  5. Jeżeli zapłata składki ubezpieczeniowej albo raty składki ubezpieczeniowej dokonywana jest w formie bezgotówkowej, za dzień zapłaty składki ubezpieczeniowej uważa się dzień uznania rachunku bankowego TUW PZUW pełną, wymagalną kwotą określoną w umowie ubezpieczenia.
  6. Składka ubezpieczeniowa za roczny okres ubezpieczenia w uzasadnionych przypadkach może być opłacona w ratach. Terminy płatności i wysokość kolejnych rat składki ubezpieczeniowej określa się w umowie ubezpieczenia.
  7. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony podał do wiadomości TUW PZUW nieprawdziwe dane mające wpływ na wysokość składki ubezpieczeniowej, ubezpieczający zobowiązany jest do dopłaty składki ubezpieczeniowej wynikającej z różnicy pomiędzy składką ubezpieczeniową, jaka należałaby się TUW PZUW gdyby podano dane prawdziwe a składką przyjętą w umowie ubezpieczenia. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego roszczenie TUW PZUW o dopłatę różnicy składki ubezpieczeniowej staje się natychmiast wymagalne i płatne najpóźniej w dniu wypłaty odszkodowania.
  8. Składka ubezpieczeniowa nie podlega indeksacji.

§ 19

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki ubezpieczeniowej, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

ROZWIĄZANIE UMOWY UBEZPIECZENIA I USTANIE ODPOWIEDZIALNOŚCI TUW PZUW ZWROT SKŁADKI UBEZPIECZENIOWEJ

§ 20

Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z upływem okresu ubezpieczenia określonego w umowie ubezpieczenia;
- 2) z dniem wyczerpania sumy gwarancyjnej wskutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań;
- 3) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia, o którym mowa w § 21;
- 4) z dniem doręczenia ubezpieczającemu oświadczenia TUW PZUW o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy TUW PZUW ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, a składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 5) z upływem 7 dni od dnia otrzymania przez ubezpieczającego wezwania do zapłaty kolejnej raty składki ubezpieczeniowej wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności – w przypadku braku zapłaty w tym terminie;
- 6) z dniem doręczenia drugiej stronie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, o którym mowa w § 19;
- 7) z dniem zbycia przez ubezpieczonego mienia, w związku z posiadaniem którego zawarto umowę ubezpieczenia
- 8) z dniem zakończenia działalności przez ubezpieczającego, a w przypadku przedsiębiorcy z dniem wykreślenia ubezpieczającego z właściwego rejestru przedsiębiorców, lub przejęcia przez inny podmiot działalności lub mienia ubezpieczającego, z którymi związana jest odpowiedzialność cywilna będąca przedmiotem ubezpieczenia, o ile przepisy prawa nie przewidują dla takich zdarzeń skutku w postaci następstwa prawnego obejmującego także umowę ubezpieczenia.

§ 21

W przypadku umów ubezpieczenia zawartych na okres dłuższy niż 6 miesięcy, ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy ubezpieczający jest przedsiębiorcą, w

terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, składając oświadczenie w tym zakresie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim TUV PZUW udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 22

W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki ubezpieczeniowej za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO LUB UBEZPIECZONEGO

§ 23

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust.1, TUV PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 24

1. Ubezpieczający jest zobowiązany zawiadomić TUV PZUW o wypadku ubezpieczeniowym niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni roboczych od dnia jego zajścia lub powzięcia o nim wiadomości.
2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązek, o którym mowa w ust.1, obciąża także ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1 i 2, TUV PZUW może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło TUV PZUW ustalenie okoliczności i skutków wypadku ubezpieczeniowego.
4. Skutki braku zawiadomienia TUV PZUW o wypadku ubezpieczeniowym nie nastąpią, jeżeli TUV PZUW w terminie, o którym mowa w ust. 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. W razie wystąpienia przez poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu z roszczeniem o odszkodowanie, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, powiadomić o tym TUV PZUW.
6. W przypadku wystąpienia z roszczeniem, o którym mowa w ust.5, na drogę sądową, ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od otrzymania pozwu, zawiadomić o tym TUV PZUW.
7. Ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć TUV PZUW orzeczenie sądu w terminie umożliwiających zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.
8. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczony jest zobowiązany do podjęcia współpracy z TUV PZUW w celu wyjaśnienia okoliczności i przyczyn powstania szkody oraz ustalenia jej rozmiaru.

USTALENIE I WYPŁATA ODSZKODOWANIA ORAZ OBOWIĄZKI INFORMACYJNE TUV PZUW

§ 25

1. TUV PZUW wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
2. Gdyby wyjaśnienie w terminie określonym w ust. 1 okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności TUV PZUW albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania TUV PZUW wypłaca w terminie określonym w ust. 1.
3. Zaspokojenie lub uznanie przez ubezpieczonego roszczenia, o którym mowa w § 24 ust. 5, nie wywołuje skutków prawnych względem TUV PZUW jeżeli TUV PZUW nie wyraził na to uprzedniej zgody.
4. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługują poszkodowanemu zarówno świadczenia jednorazowe, jak i renty, TUV PZUW zaspokaja je z obowiązującej sumy gwarancyjnej w następującej kolejności:
  - 1) świadczenie jednorazowe;
  - 2) renty czasowe;
  - 3) renty dożywotnie.
5. TUV PZUW jest zobowiązany:
  - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli

- nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego wypadku ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania; w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego może zgłosić również ubezpieczony albo jego spadkobiercy; w tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia;
- 2) jeżeli w terminach określonych w ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie:
    - d) osoby zgłaszającej roszczenie oraz
    - e) ubezpieczonego w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie
      - o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także do wypłaty bezspornej części odszkodowania;
  - 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie:
    - a) osoby występującej z roszczeniem oraz
    - b) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie
      - wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniające całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz do pouczenia tej osoby o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
  - 4) do udostępnienia ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW lub wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez TUW PZUW udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez TUW PZUW;
  - 5) do udostępnienia osobom, o których mowa w pkt 4, informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 4, na ich żądanie, w postaci elektronicznej;
  - 6) na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem ubezpieczeniowym będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania;
  - 7) na żądanie ubezpieczającego lub ubezpieczonego, do przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.
6. TUW PZUW wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
  7. Odszkodowanie wypłacane jest z uwzględnieniem podlimitów odpowiedzialności oraz franszyz redukcyjnych ustalonych w umowie ubezpieczenia.
  8. W przypadku szkód, do których mogą mieć zastosowanie co najmniej dwa różne podlimity odpowiedzialności, odszkodowanie wypłacane jest w granicach najniższego podlimitu.
  9. W przypadku szkód, do których mogą mieć zastosowanie co najmniej dwie różne franszyzy redukcyjne, odszkodowanie wypłacane jest z uwzględnieniem wyższej z nich.
  10. Jeżeli w umowie ubezpieczenia nie ustalono franszyzy redukcyjnej dla określonej klauzuli dodatkowej, odszkodowanie za szkody z zakresu ubezpieczenia objętego tą klauzulą wypłacane jest bez pomniejszania odszkodowania o wartość franszyzy, z zastrzeżeniem ust. 9.

REKLAMACJE, SKIEROWANIE SPRAWY DO SĄDU

§ 26

1. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo złożenia reklamacji, przez którą rozumie się wystąpienie do TUW PZUW, w którym zgłaszane jest zastrzeżenie dotyczące usług świadczonych przez TUW PZUW.
2. Reklamację można złożyć:
  - 1) pisemnie – przesyłką pocztową (w rozumieniu ustawy Prawo pocztowe) pod adresem siedziby TUW PZUW: ul. Ogrodowa 58, 00-876 Warszawa, albo osobiście w siedzibie TUW PZUW;

- 2) ustnie – przez telefon, dzwoniąc pod numer 801-159-159, albo osobiście w siedzibie TUW PZUW do protokołu;
- 3) elektronicznie – wysyłając e-mail na adres: reklamacje@tuwpzuw.pl.
3. TUW PZUW rozpatruje reklamację i udziela odpowiedzi bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu 30 dni od dnia jej otrzymania. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie 30 dni, TUW PZUW przekazuje osobie, która wystąpiła z reklamacją informację, w której:
  - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
  - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
  - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
4. TUW PZUW udziela odpowiedzi na reklamację w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji, a na wniosek występującego z reklamacją – pocztą elektroniczną.
5. Osobie fizycznej, która złożyła reklamację, przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
  - 1) nieuwzględnienia roszczeń zgłoszonych trybie rozpatrywania reklamacji;
  - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą występującego w terminie określonym w odpowiedzi na reklamację.
6. Reklamacje uregulowane są w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz ustawie o dystrybucji ubezpieczeń.
7. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta
8. TUW PZUW przewiduje możliwość pozasądowego rozwiązywania sporów. Podmiotem uprawnionym w rozumieniu ustawy o pozasądowym rozpatrywaniu sporów konsumenckich, właściwym dla TUW PZUW do pozasądowego rozpatrywania sporów, jest Rzecznik Finansowy (więcej informacji można znaleźć na stronie: rf.gov.pl) oraz Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego (więcej informacji można znaleźć na stronie: https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/sad_polubowny).
9. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia
10. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
11. W sprawach nieuregulowanych w OWU lub w umowie ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.
12. W relacjach z konsumentem TUW PZUW stosuje język polski.
13. TUW PZUW podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
14. OWU mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 01.09.2021 roku.

Załącznik do ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności - Klauzule dotyczące ryzyk dodatkowych (klauzule dodatkowe)

Klauzula Nr 1

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody które powstały na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego za szkody, które powstały na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

2. O ile zakres ubezpieczenia rozszerzono o odpowiedzialność cywilną za produkt, na podstawie niniejszej klauzuli TUW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody, które powstały na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii, wyrządzone przez produkt wprowadzony do obrotu na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

Klauzula Nr 3

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody, które powstały na terenie całego świata

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego za szkody, które powstały na terenie całego świata.
2. O ile zakres ubezpieczenia rozszerzono o odpowiedzialność cywilną za produkt, na podstawie niniejszej klauzuli TUW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody, które powstały na terenie całego świata, wyrządzone przez produkt wprowadzony do obrotu na terenie całego świata.
3. Ubezpieczenie nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej jednostek organizacyjnych ubezpieczonego, mających siedzibę i prowadzących działalność na terytorium USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

Klauzula Nr 3A

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody, które powstały na terytorium państw Unii Europejskiej oraz Wielkiej Brytanii, Islandii, Norwegii i Szwajcarii

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego za szkody, które powstały na terytorium państw Unii Europejskiej oraz **Wielkiej Brytanii**, Islandii, Norwegii i Szwajcarii.
2. O ile zakres ubezpieczenia rozszerzono o odpowiedzialność cywilną za produkt, na podstawie niniejszej klauzuli TUW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody, które powstały na terytorium państw Unii Europejskiej oraz **Wielkiej Brytanii**, Islandii, Norwegii i Szwajcarii, wyrządzone przez produkt wprowadzony do obrotu na terytorium państw Unii Europejskiej oraz Islandii, Norwegii i Szwajcarii.

Klauzula Nr 5

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone pracownikom ubezpieczonego w związku z wypadkiem przy pracy

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe lub szkody na osobie, wyrządzone pracownikom w związku z wypadkiem przy pracy, w następstwie którego ubezpieczony zobowiązany jest do ich naprawienia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje świadczeń przysługujących poszkodowanemu na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Klauzula Nr 6

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu oraz o koszty związane z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją jakichkolwiek zanieczyszczeń

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu, a także koszty poniesione przez osoby trzecie w celu usunięcia i oczyszczenia z powietrza, wody lub gruntu substancji niebezpiecznej oraz jej utylizacji, pod warunkiem łącznego spełnienia następujących okoliczności:
  - 1) przyczyna przedostania się substancji niebezpiecznej była nagła, przypadkowa, niezamierzona oraz niemożliwa do przewidzenia przez ubezpieczonego;
  - 2) początek procesu przedostania się niebezpiecznych substancji miał miejsce w okresie ubezpieczenia;
  - 3) przyczyna procesu przedostania się niebezpiecznych substancji została stwierdzona protokołem służby ochrony środowiska, Policji lub straży pożarnej.
2. Przez przedostanie się niebezpiecznej substancji do powietrza, wody lub gruntu rozumie się: wprowadzenie bezpośrednie lub pośrednie, wydzielenie, rozrzucenie, rozpylenie, rozlanie, wyciek, wylanie, wtłoczenie, wyrzucenie oraz inne formy uwolnienia niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu.

3. Przez substancje niebezpieczne rozumie się pierwiastki chemiczne i ich związki, mieszaniny i roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka.
4. TUW PZUW nie odpowiada w zakresie wskazanym niniejszą klauzulą za koszty badania, monitorowania i kontroli zanieczyszczenia środowiska.

Klauzula Nr 7

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w nieruchomościach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w nieruchomościach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) w gruntach;
  - 2) wynikłych z normalnego zużycia mienia;
  - 3) powstałych w urządzeniach, instalacjach lub rzeczach ruchomych, o ile nie stanowią one części składowej nieruchomości, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;

Klauzula Nr 8

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w rzeczach ruchomych, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) polegających na utracie rzeczy ruchomych z innych przyczyn niż zniszczenie lub uszkodzenie;
  - 2) wynikłych z normalnego zużycia rzeczy ruchomych;
  - 3) powstałych w pojazdach lub ich wyposażeniu lub rzeczach pozostawionych w tych pojazdach;
  - 4) powstałych w następstwie prac naprawczych lub remontowych, za wyjątkiem napraw koniecznych, do których zobowiązany jest ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa.
3. W rozumieniu niniejszej klauzuli zwierzęta nie są rzeczami ruchomymi.

Klauzula Nr 9

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w mieniu powierzonym, które stanowiło przedmiot obróbki, naprawy, czyszczenia lub innych usług o podobnym charakterze wykonywanych przez ubezpieczonego.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe powstałe w mieniu ruchomym powierzonym ubezpieczonemu do obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych usług o podobnym charakterze. Ubezpieczeniem objęte są także szkody powstałe po wydaniu powierzonego mienia, jeżeli są następstwem wadliwie wykonanej usługi przez ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) polegających na utracie mienia z innych przyczyn niż zniszczenie lub uszkodzenie;
  - 2) wynikłych z normalnego zużycia mienia;
  - 3) powstałych w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 4) powstałych w mieniu przechowywanym, kontrolowanym lub chronionym przez ubezpieczonego, chyba że mienie przechowywane jest w związku z obróbką, naprawą, czyszczeniem, konserwacją, serwisowaniem lub innymi usługami o podobnym charakterze;

- 5) polegających na uszkodzeniu pojazdu w przypadku, gdy kierujący pojazdem nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem
3. Szkody polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu pojazdów przechowywanych w związku obróbką, naprawą, czyszczeniem, konserwacją, serwisowaniem lub innymi usługami o podobnym charakterze, objęte są ochroną na podstawie niniejszej klauzuli pod warunkiem, że pojazdy te przechowywane są w pomieszczeniu zamkniętym i stale całodobowo dozorowanym, albo na terenie ogrodzonym stałym ogrodzeniem, oświetlonym w porze nocnej i stale całodobowo dozorowanym. Dla celów niniejszego postanowienia za pojazd uważa się pojazd w rozumieniu ustawy prawo o ruchu drogowym.

Klauzula Nr 10

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w mieniu przechowywanym, lub chronionym przez ubezpieczonego

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w mieniu przechowywanym lub chronionym przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem, z wyłączeniem żywych zwierząt.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w mieniu powierzonym wskutek wykonywania przez ubezpieczonego czynności obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych usług o podobnym charakterze;
  - 2) powstałych w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 3) w pojazdach oraz ich wyposażeniu i mieniu pozostawionym w tych pojazdach;
  - 4) polegających na zaginięciu, zamianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadczeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, oszustwem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego.
3. W razie kradzieży mienia, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany powiadomić o zdarzeniu Policję niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o zdarzeniu. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, TUV PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

Klauzula Nr 11

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w pojazdach przechowywanych, lub chronionych przez ubezpieczonego

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w pojazdach przechowywanych lub chronionych przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem.
2. Ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana, jeżeli pojazdy przechowywane są w pomieszczeniu zamkniętym i stale dozorowanym albo na terenie ogrodzonym stałym ogrodzeniem, oświetlonym w porze nocnej i stale dozorowanym. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w pojazdach powierzonych wskutek wykonywania przez ubezpieczonego czynności obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych podobnych usług;
  - 2) powstałych w pojazdach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
  - 3) polegających na zaginięciu, zamianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadczeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, oszustwem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego.
4. W razie kradzieży pojazdu, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany powiadomić o zdarzeniu Policję niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o zdarzeniu. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, TUV PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
5. Dla celów niniejszej klauzuli przyjmuje się definicję pojazdu w brzmieniu ustalonym w ustawie Prawo o ruchu drogowym.

Klauzula Nr 12

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu lub przez ubezpieczonego ubezpieczającemu

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu objętych tą samą umową ubezpieczenia lub wyrządzone przez ubezpieczonego ubezpieczającemu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie roszczenia pomiędzy podmiotami wskazanymi w umowie ubezpieczenia.

Klauzula Nr 13

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przez podwykonawców bez prawa do regresu.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego za szkody wyrządzone przez podwykonawców, w przypadku gdy ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa ponosi za nich odpowiedzialność jak za działania własne, bez prawa TUW PZUW do regresu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone tylko przez podwykonawców, z którymi ubezpieczony zawarł umowy w formie pisemnej. Oryginały tych umów przechowywane są przez ubezpieczonego i w razie powstania szkody pozostają do wglądu TUW PZUW.

Klauzula Nr 15

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych.
2. Przez użyte w klauzuli pojęcia należy rozumieć:
  - 1) Przesyłka – rzeczy przyjęte do wykonania usług spedycyjnych na podstawie umowy spedycji;
  - 2) Spedytor – podmiot, który zawodowo, za wynagrodzeniem zobowiązuje się do wysłania oraz odbioru przesyłki oraz innych czynności związanych z obsługą ładunku, posiadający odpowiednie zaświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej w tym zakresie oraz ważną licencję na wykonywanie działalności spedycyjnej;
  - 3) Umowa spedycji – umowa, na mocy której Ubezpieczający/Ubezpieczony w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa zobowiązuje się za wynagrodzeniem do wysłania lub odbioru przesyłki albo do dokonania innych usług związanych z jej przewozem.
3. Do czynności spedycyjnych objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli należą:
  - 1) opracowanie instrukcji wysyłkowych, wydawanie instrukcji przewoźnikowi;
  - 2) doradztwo w zakresie warunków przewozu, wyboru środka transportu, trasy przewozu;
  - 3) organizacja transportu;
  - 4) zawieranie umów o przewóz i przygotowywanie dokumentów związanych z przewozem przesyłek;
  - 5) przygotowanie przesyłki do przewozu, w tym: pakowanie, przepakowywanie, konfekcjonowanie i konsolidacja przesyłek;
  - 6) kontrola ilościowa i wagowa przesyłek;
  - 7) znakowanie przesyłek;
  - 8) załadunek, przeładunek i wyładunek przesyłek;
  - 9) składowanie przesyłek (z wyłączeniem składu celnego lub magazynu celnego) zgodnie z obowiązującymi dla danego towaru przepisami, normami oraz zwyczajami przed rozpoczęciem przewozu, w trakcie przewozu oraz po zakończeniu przewozu, przez okres nie dłuższy niż 60 dni dla każdego z rodzajów składowania;
  - 10) inne czynności spedycyjne uzgodnione z TUW PZUW.
3. Ubezpieczenie nie obejmuje szkód:
  - 1) spowodowane opóźnieniem w dostarczeniu przesyłki;
  - 2) powstałych wskutek spedycji towarów niebezpiecznych, sklasyfikowanych w I, II i VII klasie listy ADR;

- 3) powstałych na skutek spedycji żywych zwierząt;
  - 4) powstałe wskutek braku opakowania lub niewłaściwego opakowania przez nadawcę;
  - 5) powstałe wskutek wady ukrytej towaru lub jego właściwości naturalnych;
  - 6) polegające na brakach miary, wagi lub objętości, w granicach obowiązujących norm;
  - 7) powstałe z przyczyn występujących po stronie nadawcy lub odbiorcy, za które Ubezpieczony nie ponosi winy;
  - 8) powstałych w przesyłkach pocztowych, kurierskich lub mieniu przesiedleńczym
  - 9) związane ze zgłoszeniem przez Ubezpieczonego przesyłki do ubezpieczenia lub odprawy celnej;
  - 10) związane ze składowaniem towarów w magazynach celnych;
  - 11) będące następstwem wyboru, treści, zawarcia, nie zawarcia lub kontynuacji jakiejkolwiek umowy ubezpieczenia na rachunek zlecającego;
  - 12) powstałe wskutek działania sił przyrody;
  - 13) spowodowane otrzymaniem przez Ubezpieczonego zlecenia z niedokładnymi, niekompletnymi lub nieprawidłowymi danymi;
  - 14) powstałe w ramach umowy spedycji, która nie posiada formy pisemnej (dopuszcza się oświadczenia woli złożone w liście elektronicznym (e-mailu));
  - 15) powstałych w przewożonym towarze w czasie przewozu (ochrona taka jest możliwa na podstawie odrębnych ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika drogowego).
4. Ubezpieczenie nie obejmuje czynności spedytora jako agenta celnego.

Klauzula Nr 16

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone w związku z organizacją imprez niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone w związku z przeprowadzaniem imprezy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody wyrządzone w związku z przeprowadzaniem imprezy niemającej charakteru imprezy masowej podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.
3. TUW PZUW nie odpowiada za szkody:
  - 1) poniesione przez Policję, Państwową Straż Pożarną, inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, agencję ochrony oraz służbę zdrowia, w związku z działaniem w miejscu i w czasie trwania imprezy;
  - 2) powstałe w pojazdach oraz w rzeczach w nich pozostawionych;
  - 3) powstałe w następstwie pokazu sztucznych ogni, fajerwerków.

Klauzula Nr 18

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przez producenta w związku z wprowadzeniem produktu do obrotu

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone przez wprowadzenie do obrotu produktów określonych w umowie ubezpieczenia.
2. O ile nie umówiono się inaczej, ochroną ubezpieczeniową objęta jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody wyrządzone w związku z wprowadzeniem produktu do obrotu na terytorium RP, powstałe:
  - 1) na terytorium RP;
  - 2) poza terytorium RP, z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii, pod warunkiem że produkt został wprowadzony do obrotu przez ubezpieczonego na terenie RP, przy czym nie był on ani przygotowany przez ubezpieczonego do eksportu, ani ubezpieczony nie wiedział, że zostanie on wyeksportowany (eksport pośredni).
3. Powstanie wszystkich szkód będących wynikiem wprowadzenia do obrotu partii (serii) produktów posiadających tę samą wadę lub które można przypisać tej samej przyczynie uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy, niezależnie od liczby poszkodowanych, przy czym za chwilę ich powstania przyjmuje się chwilę powstania pierwszej szkody. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody z takiej serii, nawet jeśli powstały po zakończeniu okresu ubezpieczenia, pod warunkiem, że pierwsza szkoda z tej serii powstała w okresie ubezpieczenia (szkoda seryjna)
4. TUW PZUW nie odpowiada za szkody:

- 1) polegające na uszkodzeniu bądź zniszczeniu samego produktu;
  - 2) których przyczyną była jawna wada produktu na co producent wyraźnie zwrócił uwagę;
  - 3) powstałe w wyniku uszkodzenia kodu genetycznego;
  - 4) spowodowane przez produkty genetycznie zmodyfikowane;
  - 5) wyrządzone przez produkt zawierający ludzką krew, osocze lub substancje krwiopochodne;
  - 6) powstałe w wyniku używania produktu niezgodnie z jego przeznaczeniem lub załączoną instrukcją obsługi lub innym dokumentem opisującym właściwości produktu oraz sposób jego wykorzystania;
  - 7) spowodowane przez produkt wykorzystywany w przemyśle lotniczym lub kosmicznym;
  - 8) powstałe wskutek bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania wyrobów tytoniowych;
  - 9) wyrządzone przez produkt nie posiadający ważnego atestu (certyfikatu, zezwolenia) dopuszczającego do obrotu, o ile atest (certyfikat, zezwolenie) jest wymagany przez przepisy obowiązujące w kraju, w którym produkt został wprowadzony do obrotu.
5. Ponadto, o ile zakres ochrony nie został rozszerzony poprzez włączenie odpowiednich klauzul dodatkowych, TUV PZUW nie odpowiada za szkody:
- 1) poniesione przez producenta produktu finalnego wskutek wadliwości produktów dostarczonych przez ubezpieczonego;
  - 2) wyrządzone osobie trzeciej, polegające na poniesieniu kosztów zlokalizowania wadliwego produktu oraz kosztów usunięcia, demontażu lub odslonięcia wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktu bez wad;
  - 3) poniesione przez producenta w rzeczach ruchomych wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń wyprodukowanych, dostarczonych, wyremontowanych, zamontowanych lub konserwowanych przez ubezpieczonego;
  - 4) poniesione przez osoby trzecie, z powodu wad etykiet i opakowań wykonanych przez ubezpieczonego;
  - 5) spowodowane wycofaniem produktu z rynku.
6. Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia poprzez włączenie klauzul, o których mowa w ust. 5, następuje tylko w takim zakresie, w jakim zostało to ustalone w treści właściwej klauzuli.

Klauzula Nr 19

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody poniesione przez producenta produktu finalnego wskutek wadliwości produktów dostarczonych przez ubezpieczonego.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, postanowień Klauzuli Nr 18 oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone innym producentom wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego.
2. Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki produktów dostarczonych przez ubezpieczonego z innymi rzeczami należącymi do producentów w celu wytworzenia produktów finalnych.
3. Ochrona ubezpieczeniowa wynikająca z niniejszej klauzuli, z zastrzeżeniem ust. 4, obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez każdego producenta, który zmieszał, połączył, przetworzył lub poddał dalszej obróbce produkt dostarczony przez ubezpieczonego.
4. TUV PZUW ponosi odpowiedzialność wyłącznie:
  - 1) w przypadku kiedy naprawa produktu finalnego jest możliwa i ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie finalnym, spowodowanych wadą produktu dostarczonego przez ubezpieczonego, nie przekraczają łącznych kosztów związanych z wytworzeniem produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym, za:
    - a) koszty poniesione przez producentów na usunięcie wad w produkcie finalnym,
    - b) utracone korzyści z tytułu sprzedaży produktu finalnego po obniżonej cenie, jeżeli pomimo poniesienia kosztów na usunięcie wad w produkcie finalnym, produkt finalny może być sprzedany wyłącznie po obniżonej cenie, z zastrzeżeniem ust.6,
    - c) koszty wyszukania wadliwych produktów pochodzących od ubezpieczonego przed ich dalszym przetworzeniem,
    - d) koszty wyszukania wadliwych produktów finalnych przed ich wprowadzeniem do obrotu,
    - e) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższy 3 miesiące, można było zagospodarować wadliwe produkty dostarczone przez ubezpieczonego lub wadliwe produkty finalne,

- f) koszty utylizacji wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz nienaprawionych lub niesprzedanych produktów finalnych po naprawie;
- 2) w przypadku kiedy naprawa produktu finalnego jest niemożliwa lub nie jest ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie finalnym, spowodowanych wadą produktu dostarczonego przez ubezpieczonego, przekraczają łączne koszty związane z wytworzeniem produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym, za:
  - a) koszty nabycia zniszczonych lub uszkodzonych materiałów i surowców, które zostały zmieszane lub połączone w celu wytworzenia produktu finalnego,
  - b) koszty inne niż wymienione w lit. a, poniesione przez producentów na wytworzenie produktu finalnego, który nie może być zbyty,
  - c) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższy 3 miesiące, można było zagospodarować wadliwe produkty dostarczone przez ubezpieczonego lub wadliwe produkty finalne,
  - d) koszty utylizacji wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz wadliwych produktów finalnych.
5. W odniesieniu do utraconych korzyści z tytułu sprzedaży produktu finalnego po obniżonej cenie TUV PZUW nie pokrywa szkody w części, która stanowi stosunek zapłaty za dostarczony przez ubezpieczonego wadliwy produkt do ceny sprzedaży produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym.
6. TUV PZUW nie odpowiada za:
  - 1) koszty poniesione na zakup wadliwych produktów pochodzących od ubezpieczonego oraz konieczność ich ponownego zakupu, a także za koszty ponownego nabycia produktów finalnych;
  - 2) utracony przez producentów lub inne podmioty zysk, z zastrzeżeniem utraconych korzyści wskazanych w ust. 4;
  - 3) koszty transportu wszelkiego rodzaju;
  - 4) szkody wynikłe z opóźnień jakiegokolwiek rodzaju;
  - 5) jakiegokolwiek inne straty niż objęte ubezpieczeniem stosownie do postanowień ust. 4.

Klauzula Nr 20

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone osobie trzeciej polegające na poniesieniu kosztów zlokalizowania, usunięcia, demontażu lub odsłonięcia wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktu bez wad.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, postanowień Klauzuli Nr 18 oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za koszty poniesione przez osoby trzecie, wynikłe z czynności lub działań polegających na zlokalizowaniu wadliwego produktu, usunięciu, demontażu lub odsłonięciu wadliwych produktów oraz na montażu, umocowaniu lub położeniu produktów bez wad.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także koszty, o których mowa w ust.1, poniesione przez ubezpieczonego w wyniku zlecenia przez osobę trzecią (poszkodowanego) czynności, o których mowa w ust. 1, ubezpieczonemu. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje zysku ubezpieczonego z tytułu realizacji czynności lub działań, o których mowa w ust. 1.
3. TUV PZUW nie odpowiada w przypadku, gdy ubezpieczony sam zainstalował lub zamontował wadliwy produkt lub zlecił jego montaż lub instalację we własnym imieniu lub na własny rachunek. Postanowienie to nie ma zastosowania, gdy konieczność demontażu wynika z innej przyczyny niż wadliwe zainstalowanie lub zamontowanie produktu.
4. TUV PZUW nie odpowiada za koszty i straty:
  - 1) wynikłe z zakupu produktu wolnego od wad, w tym także kosztów jego transportu;
  - 2) gdy wadliwy produkt stanowi część składową lub element wyposażenia pojazdów, statków powietrznych i wodnych oraz kosmicznych, chyba, że ubezpieczony nie wiedział lub przy dołożeniu należytej staranności nie mógł wiedzieć, że jego produkty są wykorzystywane do takich celów;
  - 3) gdy wadliwy produkt stanowi część składową i trwale jest połączony z budynkiem, budowlą lub obiektem małej architektury.
5. W przypadku, gdy wymontowanie wadliwego produktu nie jest możliwe, odpłacalne czy też racjonalnie uzasadnione, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty postępowania zastępczego, nie przekraczające jednak kosztów wymiany wadliwego produktu. W ramach postępowania zastępczego zamiast wymiany wadliwego produktu zostaje podjęty inny odpowiedni środek w celu zapobieżenia powstaniu szkody.

Klauzula Nr 21

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody poniesione przez osobę trzecią będącą producentem w rzeczach ruchomych wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, postanowień Klauzuli Nr 18 oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez producenta w rzeczach ruchomych wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe w związku z wprowadzeniem do obrotu maszyn i urządzeń nowych lub używanych, w tym wyremontowanych lub odnowionych przez ubezpieczonego.
3. TUW PZUW ponosi odpowiedzialność wyłącznie:
  - 1) w przypadku, kiedy naprawa wadliwych rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń jest możliwa i ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad nie przekraczają łącznych kosztów związanych z wytworzeniem rzeczy w stanie nieuszkodzonym, za:
    - a) koszty poniesione przez producenta na usunięcie wad w rzeczach wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń,
    - b) koszty wyszukania wadliwych rzeczy przed wprowadzeniem ich do obrotu przez producenta,
    - c) utracone korzyści z tytułu sprzedaży rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń po obniżonej cenie, jeżeli pomimo poniesionych kosztów na usunięcie wad, wyprodukowane lub poddane obróbce rzeczy mogą być sprzedane wyłącznie po obniżonej cenie,
    - d) koszty składowania rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń w okresie, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższym niż 3 miesiące, można było je zagospodarować,
    - e) koszty utylizacji rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń;
  - 2) w przypadku, kiedy naprawa rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń jest niemożliwa lub nie jest ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie przekraczają łączne koszty związane z wytworzeniem produktu w stanie nieuszkodzonym, za:
    - a) koszty nabycia rzeczy poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń,
    - b) koszty, inne niż wymienione w lit. a, poniesione przez producenta na wyprodukowanie lub obróbkę tych rzeczy, z wyłączeniem kosztów poniesionych na zakup wadliwej maszyny lub urządzenia,
    - c) koszty składowania rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń w okresie, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższym niż 3 miesiące, można było je zagospodarować,
    - d) koszty utylizacji wadliwych rzeczy nienaprawionych lub niesprzedanych.
4. TUW PZUW nie odpowiada za:
  - 1) szkody wynikłe z opóźnienia;
  - 2) utracone korzyści, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 1 lit. c;
  - 3) koszty transportu;
  - 4) straty inne niż określone w ust. 3.

Klauzula Nr 23

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych w związku z odpowiedzialnością utrzymujących hotele i podobne zakłady.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność ubezpieczonego, gdy w związku z prowadzoną działalnością hotelarską jest on zobowiązany w myśl przepisów prawa do naprawienia szkody w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych.
2. TUW PZUW nie odpowiada za szkody powstałe w:
  - 1) rzeczach oddanych na przechowanie;
  - 2) pojazdach lub ich wyposażeniu lub rzeczach w nich pozostawionych.

Klauzula Nr 26

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych lub fajerwerków

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych lub fajerwerków.

Klauzula nr 66

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych i zakażeń.

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych.
2. TUW PZUW nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
  - 1) powstałe w następstwie działalności nie objętej umową ubezpieczenia;
  - 2) spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych, o których istnieniu u jednego lub większej liczby pracowników ubezpieczony wiedział w chwili zawarcia umowy;
  - 3) spowodowane przeniesieniem choroby Creutzfeldta – Jacoba lub innych encefalopatii gąbczastych oraz HIV.